

- Kommunfullmäktige
- Kommunstyrelsen
- Övriga nämnder
- Förvaltning

Program för samspelet mellan kommunen och civilsamhället

Fastställt av kommunfullmäktige 2018-12-20 § 294, reviderat 2024-05-02 § 79

Program för samspelet mellan kommunen och civilsamhället

Jönköpings kommun har ett starkt civilsamhälle som på ett värdefullt sätt bidrar till kommunens mångfald av kultur, friluftsliv, idrott, bildningsverksamhet, trossamfund och social verksamhet. Jönköpings kommun vill utveckla samverkan med det civila samhället. Genom samverkan kan vi ta del av varandras kunskaper och erfarenheter för att möta gemensamma utmaningar.

Jönköpings kommun ser positivt på ideellt arbete. En öppen attityd till det civila samhället och ideella insatser ska finnas i all kommunal verksamhet och vid all verksamhetsutveckling ska samverkan med civilsamhället övervägas.

Program för samspelet mellan kommunen och civilsamhället anger kommunens förhållningssätt till samverkan med det civila samhället. I programmet knyts styrande principer för mänskliga rättigheter, kommunens vision och värdegrund samt hållbarhetsarbete samman med den faktiska samverkan som sker med civilsamhället. En konkret modell för strukturerad samverkan presenteras under namnet *Forum Civilsamhälle Jönköping*.

Civilsamhälle – En arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen. Inom denna arena verkar organisationer, sammanslutningar och andra aktörer, t.ex. nätverk, som är fristående från såväl stat, kommun och region som från det privata näringslivet. Familjen och det privata hushållet ligger utanför begreppet civilsamhälle såsom det används här.

Vision 2030 (antagen av kommunfullmäktige 2018-02-22 § 41)

Jönköping 2030 är den stora kommunen med den lilla kommunens känsla av gemenskap och trygghet – där öppna mötesplatser och ett starkt civilsamhälle bidrar till att skapa en kommun för alla.

Värdegrund (antagen av kommunfullmäktige 2018-10-04 § 224)

Jönköpings kommun värnar om demokrati, jämställdhet och mångfald. Vi är emot diskriminering och förtryck i alla dess former och vi är för alla människors lika värde. Varje människa har ett unikt och okränkbart värde.

Jönköpings kommun ska kännetecknas av öppenhet och delaktighet. Det kräver att både kommunen och medborgarna tar ansvar för att göra Jönköping till en plats där alla kan trivas och känna sig välkomna.

Kommunens verksamheter ska bygga på medmännisklighet och respekt, den enskildes frihet, självbestämmanderätt och värdighet.

Program för hållbarhet i Jönköpings kommun 2022-2030 (antaget av kommunfullmäktige 2022-01-06 § 237)

I programmet lyfts civilsamhällets viktiga roll för att målen i Agenda 2030 och kommunens hållbarhetsprogram ska kunna uppnås. Genom att vara lyhörda för civilsamhällets analyser av nuläge och utmaningar ökar förutsättningarna för att åstadkomma ett hållbart samhälle.

Bland de prioriterade hållbarhetsmålen ingår att kommunen ska ta tillvara på civilsamhällets kunskap och engagemang i syfte att stärka den demokratiska processen och tillgodose de mänskliga rättigheterna. Vidare ska kommunen vid all verksamhetsutveckling överväga samverkan med civilsamhället. Civilsamhällets behov av lokaler ska beaktas i ett tidigt skede i samhällsplaneringen.

Principer för relationen till det civila samhället

Jönköpings kommuns grundsyn på relationen till det civila samhället vilar på följande principer:

▶ **Självständighet och oberoende**

Det civila samhället utgör både en förutsättning och ett uttryck för varje demokratiskt samhälle. Aktörer i det civila samhället formulerar sin verksamhet utifrån sin identitet och värdegrund. De ska kunna vara kritiskt granskande och verka självständigt i förhållande till kommunen.

▶ **Dialog**

En kontinuerlig dialog är en förutsättning för samverkan mellan kommunen och det civila samhället. Dialogen ska präglas av öppenhet, inkludering och tillgänglighet. Ur ett rättighetsperspektiv är det viktigt att personer som berörs av kommunal verksamhet ges möjlighet att tillvarata sina intressen genom sina intresse- eller brukarorganisationer. Dessa organisationer bidrar till ett samhälle där alla kan vara delaktiga.

▶ **Kvalitet**

Det civila samhällets aktörer avgör själva kvaliteten i den egna verksamheten. När det civila samhällets aktörer utför tillståndspliktig verksamhet eller verksamhet på uppdrag av kommunen ska de kvalitetskrav som anges i lagstiftning och som ställs av beställaren följas.

▶ **Långsiktighet**

Kommunen underlättar det civila samhällets planering genom att ha långsiktighet som grund. Kommunens samverkan med det civila samhället utgår från en bred politisk förankring, där principer och inriktning är kända.

▶ **Öppenhet och insyn**

Det ska vara enkelt för föreningar och organisationer att få kontakt med kommunens verksamheter. Tydlighet och enkelhet ska eftersträvas vid informationsförmedling och dialog. Samverkan mellan kommunen och det civila samhället ska bygga på tillgänglighet till information och vilja till öppenhet mot varandra och medborgarna om sina respektive verksamheter.

► **Mångfald**

Det civila samhället bidrar till mångfald genom att ge individen fler möjligheter att utöva sitt engagemang och sina intressen. Kommunen ska vara positiv till framväxt av nya aktörer samt olika former för samverkan och avtal.

Strukturerad samverkan

Syftet med strukturerad samverkan:

- Att med varandras kunskaper och erfarenheter gemensamt identifiera och ta sig an samhällsutmaningar
- Att skapa goda relationer och ett bra klimat mellan kommunen och civilsamhället
- Dialog om generella frågor kring civilsamhällets villkor och förutsättningar

Den strukturerade samverkan enligt programmet omfattar inte riktlinjer för kommunens stöd till föreningsverksamhet, vilket ligger inom kultur- och fritidsnämndens ansvarsområde.

- Redan vilar ett ansvar på varje enskild nämnd/förvaltning att genomföra olika former av medborgardialoger och utveckla konkreta samarbeten utifrån de specifika frågeställningar som nämnden har att hantera. Likaså finns redan i dag en rad formella och informella samverkansformer i form av råd, nätverk, kommundelsutvecklingsgrupper och områdesgrupper. Detta arbete ersätts inte av de nya former för **strukturerad samverkan** med civilsamhället som beskrivs i detta program, utan värnas och utvecklas parallellt med arbetet inom ramen för strukturerad samverkan
- För att samverkan mellan kommun och civilsamhälle ska utvecklas och förbättras krävs samarbetsformer som präglas av delaktighet och dialog och som stödjer ett långsiktigt arbete. Centrala delar i den struktur som presenteras under strukturerad samverkan är Forum Civilsamhälle, Samordningsgruppen, Strategigrupp civilsamhälle och Civilsamhällesnätverket. Till detta kommer ett ansvar för nämnder och förvaltningsledningar att ha kunskap om omfattningen av samverkan med civilsamhället inom det egna ansvarsområdet.
- Sedan tidigare finns även de konkreta formerna för samverkan kring så kallat IOP (Idéburet Offentligt Partnerskap) fastställt av kommunstyrelsen. Se *Policy för Idéburet Offentligt Partnerskap*.

Modell för strukturerad samverkan

1. Forum Civilsamhälle – öppet möte två gånger årligen

Två gånger årligen arrangerar Samordningsgruppen ett öppet dialog- och inspirationsmöte. Under namnet *Forum Civilsamhälle* erbjuds en informell mötesplats för civilsamhällesförträdare, företrädare för kommunens olika förvaltningar och politiskt förtroendevalda och andra relevanta aktörer. Forum Civilsamhälle är öppet för alla civilsamhällesorganisationer i Jönköpings kommun som ansluter till kommunens värdegrund. Forum Civilsamhälle arrangeras kring ett aktuellt tema som fastställs gemensamt av civilsamhälle och kommun. Forum Civilsamhälle sätter sakfrågor och gemensamma samhällsutmaningar i

fokus, synliggör samverkan som redan sker och visar på möjligheter till nya former av engagemang. Forum Civilsamhälle kan därmed erbjuda delaktighet och en första kontakt för civilsamhällessammanslutningar som inte sedan tidigare finns med i kommunens samverkansstrukturer. Här finns möjlighet att skapa kontakter med andra civilsamhällessammanslutningar och kommunen.

Storforum kan en gång per år arrangeras som ett öppet event – GO Jönköping - som även riktar sig till kommuninvånare. Vid GO Jönköping ges civilsamhällesorganisationer möjlighet att presentera sin verksamhet för intresserade kommuninvånare.

Samordningsgruppen

Samordningsgruppen ansvarar för att bestämma tema och planera för genomförandet av Forum Civilsamhälle. Gruppen har också ansvar för att dokumentera Forum Civilsamhälle, sprida information om olika samverkansmöjligheter samt ta upp aktuella samhällsutmaningar och villkor och förutsättningar för civilsamhället.

Gruppen består av två politiska företrädare (och två ersättare), som kommunstyrelsen väljer bland kommunstyrelsens ledamöter¹ samt fyra tjänstepersoner² och åtta företrädare för civilsamhället. Civilsamhällets representanter utgörs av fyra paraplyorganisationer som är representerade i gruppen enligt ett rullande schema. Resterande fyra representanter för civilsamhället utgörs av frivilligt anmälda organisationer som är verksamma i Jönköpings kommun.

Intresse för att ingå i Samordningsgruppen anmäls till samordnare civilsamhälle, som har till uppgift att föreslå vilka organisationer som ska ingå i samordningsgruppen.

Urvalet vilar på ett antal principer:

- Civilsamhällesparten ska bestå av en bredd av organisationer sett till såväl organisationsform som intresseområde.
- Medlemskap och samarbeten mellan organisationer kan vägas in i bedömningen av en nominering för att uppnå ett balanserat urval.
- Deltagandet ska bygga på organisationernas och representanternas intresse och kapacitet att delta och bidra.
- Representanterna ska ha kompetens att bidra i en dialog om generella och fördjupande civilsamhällesfrågor som inte enbart har bäring på den egna organisationens förutsättningar och behov.
- En sammansättning över tid som ger både kontinuitet och förnyelse ska eftersträvas.

---

¹ Två från majoritet, två från opposition.

² Civilsamhällessamordnarna, sekreteraresurs och kommunikatör från stadskontoret.

Civilsamhällssamordnarna bereder förslag på fyra paraplyorganisationer och fyra övriga föreningar att ingå i samordningsgruppen. De förtroendevalda medlemmarna bjuder därefter in civilsamhällets representanter i samordningsgruppen.

Förtroendevalda representanter i samordningsgruppen väljs vid varje ny mandatperiod för kommande fyra år. Tjänstepersonernas medverkan är kopplat till deras funktion i förvaltningsorganisationen. Civilsamhällsrepresentanterna utses på en period om 2-4 år. Organisationerna kan utse ersättare, men ansvarar för att upprätthålla kontinuitet i mötena.

Samordningsgruppens ordförande är den politiska företrädaren för majoriteten. Vice ordförande kommer från civilsamhället. Vice ordföranden bereds möjlighet att medverka vid framtagande av dagordning för samordningsgruppens möten.

Samordningsgruppen har tre möten per år; Ett inledande möte för att planera GO Jönköping och bestämma ämne för Forum Civilsamhälle. Ett andra möte kring hur principerna för samverkan ska användas för att skapa goda relationer och ett bra klimat mellan kommunen och civilsamhället. Det tredje mötet är ett uppföljande möte efter Storforum Civilsamhälle samt överlämning till nästa års Samordningsgrupp.

Samordningsgruppen har tillgång till sekreterarstöd och kommunikationsstöd från stadskontoret. Samordnare civilsamhälle ingår i kultur- och fritidsförvaltningens organisation.

Utveckling av samverkan med civilsamhället inom kommunal verksamhet

Fortlöpande dialoger och möten skall ske med kommunala tjänstepersoner på beslutande och verkställande nivå utifrån relevans till utvecklingsarbetet: Ett nätverk och en strategisk grupp finns för kommunala tjänstepersoner som ofta har kontakter med civilsamhället. *Civilsamhällesnätverket* och *Strategigrupp civilsamhälle* har till syfte att samordna och utveckla kommunens arbete gentemot civilsamhället och utgöra en resurs för nämnder och förvaltningar i kunskapsinhämtning gällande civilsamhället. Strategigrupp civilsamhälle har till uppgift att se till att programmet implementeras i den kommunala organisationen.

Samordnare civilsamhälle på kultur- och fritidsförvaltningen är sammankallande i Civilsamhällesnätverket och Strategigrupp civilsamhälle. Samordnare ingår tillsammans med ytterligare två företrädare för Civilsamhällsnätverket i Samordningsgruppen (se ovan) och ansvarar för nätverkets rapportering till gruppen.

2. Central uppföljning

Kommunstyrelsen ansvarar för uppföljning av samverkan mellan civilsamhälle och kommun. Utvärdering av modellen för strukturerad samverkan görs en

gång per mandatperiod. Särskilt fokus ska läggas på möjligheten till delaktighet för en bredd av organisationer och upplevelsen av tillgänglighet till kommunal samverkansstruktur och kommunala företrädare.

3. Nämndernas ansvar

Det åligger varje nämnd och förvaltningsledning att ha kunskap om omfattningen av samverkan med civilsamhället inom nämndens ansvarsområde. I detta arbete är individerna i Strategigrupp civilsamhälle och Civilsamhällensnätverket viktiga resurser.